

Бо қарори мушовараи
Вазорати маорифи Ҷумҳурии
Тоҷикистон аз 31.07.2013,
№12/8 тасдиқ шудааст.

Низомномаи
гирифтани таҳсилоти миёнаи умумӣ дар шакли
ғоибона

1.Қоидаҳои умумӣ

1. Низомномаи гирифтани таҳсилоти миёнаи умумӣ дар шакли ғоибона дар асоси моддаи 22 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» ва банди 13 «Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия гардидааст.

2. Низомномаи гирифтани таҳсилоти миёнаи умумӣ дар шакли ғоибона (минбаъд-Низомнома) тартиби гирифтани таҳсилоти миёнаи умумӣ, гузаштан аз аттестатсияи ҷориро дар шакли ғоибона дар зинаи сеюми таҳсилот муқаррар мекунад.

3. Таҳсилоти миёнаи умумӣ дар шакли ғоибона дар доираи барномаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ки Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи умумӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намудааст, ба роҳ монда мешавад.

4. Ҳуқуқи ба тариқи ғоибона хатм намудани муассисаи таҳсилоти миёнаи умумиро танҳо мақомоти ҷумҳуриявии давлатии соҳаи маориф дар асоси талаботи Низомномаи номбурда муайян менамояд.

5. Таҳсилот дар шакли ғоибона мустақилона азхуд намудани барномаҳои таҳсилоти умумии асосиро бо супоридани аттестатсияи ҷорӣ ва давлатӣ (чамъбастӣ) дар бар мегирад.

6. Шахсе, ки синну солаш тибқи банди 57-и Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз синни мактабӣ гузашта, таҳсилоти умумии асосӣ дорад ва бо сабабҳои гуногун таҳсилоти миёнаи умумӣ нагирифтааст, ба мактаби ғоибона бо тавсияи комиссияи вилоятӣ, шаҳрӣ ва ноҳиявӣ қабул карда мешавад ва баъди хатм ба ӯ ҳуҷҷати давлатии Шаҳодатнома оид ба таҳсилоти миёнаи умумӣ дода мешавад.

7. Низомномаи мазкур барои мактабҳои ғоибона, мактабҳои таълимии ислоҳӣ ва колонияҳои меҳнатӣ, ҳамчунин барои муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ намунавӣ мебошад.

8. Муассисаи таълимие, ки дар назди он мактаби ғоибона ташкил карда мешавад, тибқи Низомномаи мазкур ба Оинномаи худ тағйироту иловаҳо ворид менамоянд.

10. Муассиса барномаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ, ҳамчунин бо баҳисобгирии хусусияту имкониятҳо барномаҳои таҳсилоти иловагиро амалӣ менамояд.

11. Таҳсилоти миёнаи умумӣ дар шакли ғоибона вобаста ба синну сол танҳо бо қарори комиссияи босалоҳияти ҷумҳуриявӣ, ки онро мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф муайян менамояд, иҷозат дода мешавад.

12. Ташкил ва гузаронидани дарсҳо дар шакли ғоибона дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумие, ки аз аттестатсия ва аккредитатсияи давлатӣ нагузаштаанд, манъ аст.

13. Бе риояи тартиби муқарраркардаи мақомоти давлатӣ дар соҳаи маориф таъсис ва ташкил намудани таълими ғоибона дар муассисаҳои таълимӣ қатъиян манъ аст.

14. Мактаби ғоибона чараёни таълимро дар зинаи сеюми таҳсилот - 3 сола ба роҳ мемонад.

2. Тартиби қабул ба шакли таҳсили ғоибона

15. Барои гирифтани таҳсилоти миёнаи умумӣ дар шакли ғоибона шаҳрвандоне қабул карда мешаванд, ки ин маълумотро надоранд.

16. Қабули хонандагон ба шакли ғоибонаи таҳсилот дар асоси ҳуҷҷатҳои зерин амалӣ карда мешавад:

-аризаи шахсӣ;

- Шаҳодатнома дар бораи таҳсилоти умумии асосӣ;

-маълумотнома аз муассисаи таълимӣ бо нишон додани соли таҳсил;

-нусхаи шиноснома;

-маълумотнома аз ҷои кор (барои онҳое, ки кор мекунанд).

3. Ташкили фаъолият

16. Теъдоди хонандаҳо дар синфҳои ғоибонаи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ на камтар аз 20 нафар, дар муассисаҳои таълимии ноҳияҳо ва муассисаҳои ислоҳӣ на камтар аз 15 нафар муқаррар карда мешавад.

17. Ташкили чараёни таҳсил дар мактаби ғоибона дар асоси Нақшаи таълимии заминавии муассисаҳои таълимии ғоибона дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба низом дароварда мешавад.

18. Ташкили чараёни таҳсили ғоибона дар асоси барномаи таълимӣ, чадвали дарсӣ, ки аз тарафи муассисаи таълимӣ таҳия ва тасдиқ мегардад, ба танзим дароварда мешавад.

19. Хонандагоне, аз омӯзгорони фаннӣ маслиҳат (консултатсия) мегиранд ва дар шакли хаттӣ кори санҷишӣ пешниҳод намуда, ҳатман аз рӯи тамоми фанҳои таълимӣ аз санҷиш мегузаранд.

20. Чараёни таълим дар шакли ғоибонаи таҳсилот корҳои мустақилонаи хонандагон, машваратҳои гурӯҳӣ ва инфиродиро дар бар мегирад.

21. Муассисаи таълимӣ дар доираи теъдоди умумии соатҳои таълимӣ метавонад дар тақсмоти соатҳо барои фанҳои алоҳида, ки барои гурӯҳ муқаррар гардидааст, тағйирот ворид намояд.

Машғулиятҳо дар мактаби ғоибона аз 1 сентябр то 7 июн давом мекунад. Давомнокии соли хониш 34 ҳафтаро ташкил дода, давомнокии таътил 30 рӯз ва таътили тобистона на камтар аз 8 ҳафтаро дар бар мегирад.

22. Муассисаи таълимӣ тибқи мақсад ва вазифаҳои оинномавии худ метавонад барномаҳои таълимии иловагиро амалӣ намуда, хизматрасонии таҳсилоти иловагиро (дар асоси шартнома) берун аз барномаҳои таълимӣ ба роҳ монад.

4. Низоми баҳодихӣ, тартиб ва даврҳои аттестатсияи ҷорӣ

23. Сифати дониши хонандагон дар мактаби ғоибона аз рӯи тартиби 5-балла баҳогузори карда мешавад.

24. Баҳои солони оид ба фанҳо ба хонандагон дар асоси ҷамъбасти баҳо барои нимсолаҳои якум ва дуюм гузошта мешавад.

25. Хонандагоне, ки барномаи таълимиро азхуд менамоянд, ба синфи дигар гузаронида мешаванд. Назорати ҷорӣ барои гузаронидан ба синфи дигар дар шаклҳои зерин – суҳбат, дифои реферат, пурсиши ҷамъбасти, аттестатсияҳои гузариш (шифоҳӣ, тестӣ ва хаттӣ), сурат мегирад.

26. Хонандагоне, ки аз рӯи ҷамъбасти соли таҳсил аз як фан баҳои ғайриқаноатбахш доранд, бо қарори Шӯрои педагогӣ шартан ба синфи дигар гузаронида мешаванд. Хонандагони шартан гузаронидашуда вазифадоранд, ки дар муҳлати аз тарафи Шӯрои педагогӣ муқарраршуда, қарзашонро супоранд.

27. Хонандаи зинаи таҳсилоти миёнаи умумӣ, ки барномаи соли таҳсилро аз худ накардааст ва аз ду ва зиёда фан баҳои ғайриқаноатбахш дорад, такроран дар синфаш монанда мешавад.

28. Аттестатсияи давлатии аз синф ба синфгузаронӣ ва хатми мактаби ғоибона дар асоси фармоиши вазир маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Дастуруламали аз аттестатсияи давлатӣ гузаронидани хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад. .

29. Хонандаи мактаби ғоибона ӯҳдадор аст:

- барои азбар намудани барномаҳои таълимӣ тибқи стандартҳои давлатии таҳсилот кӯшиш намояд ва мунтазам ба дарсҳо ширкат варзад;

- талаботи Оинномаи муассисаи таълимӣ, Низомномаи мазкур ва қоидаҳои тартиботи дохилии таълимгоҳро риоя намояд;

- дар муҳлати муқарраршуда санҷишҳо, аттестатсияи давлатӣ ва иҷрои дигар супоришҳои таълимии аз тарафи омӯзгорон ва маъмурияти мактаб муайяншударо супорад;

- амволи муассисаи таълимиро эҳтиёт ва ҳифз намояд;

- шаъну шарафи дигар хонандагон ва кормандонро эҳтиром намояд;

30. Хонандагоне, ки тартибу қоидаҳои дохилимактабиро вайрон намуда, рафтори ношоиста нишон медиҳанд, инчунин ба мактаб зарари моддӣ расонида, талаботи Оинномаи муассисаи таълимиро ӯро намекунанд, бо қарори Шӯрои педагогии муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии ғоибона хориҷ карда мешаванд.

31. Роҳбарии умумии мактаби ғоибона аз тарафи директори муассисаи таълимии ғоибона, амалӣ гардонида мешавад.

32. Ба корҳои таълиму тарбия ва методии муассисаи таҳсилоти ғоибона ҷонишини директор оид ба таълиму тарбия роҳбарӣ менамояд.

33. Шакли асосии худидоракунии дар муассисаи таълимии ғоибона Шӯрои педагогии муассисаи таълимӣ ба ҳисоб меравад.

34. Фаъолияти Шӯрои педагогӣ дар самти фаъолияти муассисаи таълимии ғоибона дар асоси Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Оинномаи муассисаи таълимӣ ва Низомномаи мазкур ба роҳ монда мешавад ва роҳбарии бевоситаи онро директори муассисаи таълимӣ амалӣ мегардонад.

Шӯрои педагогии муассисаи таълимӣ дар чараёни таҳсил ҳар моҳ як маротиба гузаронида шуда, дар ҳолати зарурат чаласаи ғайринавбатӣ гузаронида мешавад.

35. Дар таҳияи ҳуҷҷатҳо, супоридани шаҳодатномаи хатми мактаби таҳсилоти миёнаи умумӣ, қонунӣ будани он директор ва муовини директор оид ба мактаби ғоибона ҷавобгаранд.

36. Даҳолати мақомоти марбутатаи маориф ба чараёни таълим ва хоҷагидорӣ ва дигар фаъолияти мактаби ғоибона танҳо дар мавриди пешбиникардаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон имконпазир аст.

5. Коргузори

37. Барои ҳар як гурӯҳ (синф)-и мактаби ғоибона дафтар (журнал)-и алоҳидаи синфӣ ташкил карда мешавад.

38. Қайди дафтарҳои синфӣ аз рӯи тартиботи муқаррарӣ мувофиқи Дастурамал оид ба пур кардани дафтар ва нақшаи таълимӣ амалӣ карда мешавад. Тамоми масъулият барои пур кардани дафтар ба ӯҳдаи роҳбари синф, ки бо фармоиши директори мактаб дар аввали соли таҳсил таъин мегардад, гузошта мешавад.

39. Теъдоди дарсҳо дар ҷадвали машғулиятҳои таълимӣ бояд ба теъдоди соатҳои Нақшаи таълимии ҳар як синф мувофиқат кунад.

40. Таълим дар синфҳои мактаби ғоибона дар асоси барнома ва нақшаҳои тақвимӣ, ки барои ҳар як фанни таълимӣ аз тарафи омӯзгор таҳия ва аз тарафи директори мактаб тасдиқ мешавад, амалӣ мегардад.

6. Мабалғгузории мактабҳои ғоибона

41. Мактаби ғоибона дар бинои муассисаи таҳсилоти умумӣ ё дар бинои алоҳида фаъолият мекунад.

42. Фаъолияти мактаби ғоибона аз ҳисоби сарчашмаҳои зерин маблағгузорӣ мешавад:

- а) бучети мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ;
- б) корхонаву ташкилотҳо;
- в) падару модарон ва шахсони алоҳидаи хайрхоҳ;
- г) барномаҳои давлатӣ ва ғайридавлатии рушди соҳаи маориф;
- д) расонидани хизматҳои иловагии таълими пулакӣ.

43. Пардохти музди меҳнати кормандони дар мактаби ғоибона фаъолият дошта, тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

44. Ҳисоботи муҳосибавӣ дар мактаби ғоибона тибқи талаботи муқарраргардида ба Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда мешавад.

7. Тартиби барҳам додани мактаби ғоибона

45. Мактабҳои ғоибона бо қарори мушовараи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси қарори раисони вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ дар ҳолатҳои зерин барҳам дода мешаванд:

а) ҳангоми мувофиқат накардан ба меъёрҳои муқаррарнамудаи Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи умумӣ ва Хадамоти давлатии назорат дар соҳаи маориф;

б) мавҷуд набудани талаботи шаҳрвандон барои таҳсил дар мактаби ғоибона;

в) мавҷуд набудани манбаъҳои молиявӣ;

г) ҳангоми қатъ гардидани фаъолияти муассисаи таҳсилоти умумӣ, ки дар заминаи он мактаби ғоибона фаъолият дорад.

Тавзеҳот

ба Нақшаи таълимии мактаби ғоибона

1. Нақшаи таълимии заминавӣ (базавӣ) барои муассисаҳои таълимӣ, ки барномаи миёнаи умумиро дар шакли ғоибона амалӣ мекунанд (минбаъд- Нақшаи таълимии заминавӣ) дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Низомномаи гирифтани

таҳсилоти миёнаи умумӣ дар шакли экстернӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (ва Низомномаи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии шабонаи Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардидааст.

2. Нақшаи таълимии заминавӣ (базавӣ) барои коркарди нақшаҳои таълимии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ки барномаи таҳсилоти асосӣ ва миёнаи умумиро дар шакли ғоибона амалӣ мекунад, ҳуҷҷати меъёрии асосӣ ба ҳисоб меравад.

3. Муассисаҳои таълимӣ дар доираи теъдоди соатҳо, ки Нақшаи таълимии заминавӣ (базавӣ) муқаррар намудааст, метавонанд мустақилона теъдоди соатҳоро барои фанҳои таълимӣ, машғулиятҳои инфиродӣ ва гурӯҳӣ, машғулиятҳои интихобӣ (машғулиятҳои факултативӣ, курсҳои элективӣ) вобаста ба имконият ва қобилияти хонандаҳо интихоб намоянд.

4. Асоси ташкили чараҳои таълим дар шакли таҳсилоти ғоибона кори мустақилонаи хонандаҳо ба ҳисоб меравад.

5. Муассисаи таълимӣ гурӯҳҳои шакли таҳсилоти ғоибонаро ҳангоми дар синф мавҷуд будани на камтар аз 9 нафар хонанда амалӣ карда метавонад.

6. Хонандагоне, ки имконияти дар машғулиятҳо иштирок карданро надоранд, аз омӯзгорони фанӣ маслиҳат (консултатсия) мегиранд ва дар шакли хаттӣ кори санчишӣ пешниҳод намуда, хатман аз рӯи тамоми фанҳои таълимӣ аз санчиш мегузаранд. Омӯзгорони муассисаҳои таълимӣ оид ба тамоми фанҳои таълимӣ супориш омода менамоянд. Муҳлати пешниҳод намудани супоришҳои иҷрошуда вобаста аз ҷадвали тақвими таълимии солона, ки аз тарафи муассисаи таълимӣ таҳия шудааст, муқаррар карда мешавад.

7. Барои тафтиши як кори хаттӣ санчишӣ ё қабули санчиши шифоҳӣ 1/3 соати академӣ ҷудо карда мешавад.

8. Муассисаи таълимӣ оид ба мундариҷа ва миқдори маводи таълимиро барои мустақилона азхуд намудани хонандагон, оид ба мундариҷа, шакл ва миқдори корҳои санчишӣ барои тамоми фанҳои таълимӣ мустақилона қарор мекунад (кори санчишӣ барои як фанни таълимӣ давоми соли таҳсил на бояд аз 4-то зиёд бошад).

9. Машғулиятҳои таълимии хонандагон дар шакли ғоибонаи таҳсилот метавонад дар шакли сессионӣ гузарад ё баробар дар давоми ҳафта тақсим шавад:

а) Давомнокии тамоми сессияҳо 36 рӯз, 228 соати академиро барои ҳар як синф ташкил медиҳад. Теъдоди сессия ва вақти баргузори онҳоро Шӯрои педагогии муассисаи таълимӣ бо ба ҳисоб гирифтани шароит ва хоҳиши хонандагон муқаррар мекунад.

б) Дар давраи сессияҳо машғулиятҳои инфиродӣ ва гурӯҳӣ оид ба фанҳои таълимӣ, аз ҷумла, машваратҳо ва корҳои санчишӣ, лабораторӣ

ва амалӣ, машғулиятҳои интихобӣ (машғулиятҳои факултативӣ, курсҳои элективӣ) гузаронида мешавад.

Нақшаи

Таълимии заминавӣ (базавӣ) барои муассисаҳои таълимӣ, ки таҳсилоти асосӣ ва миёнаи умумиро дар шакли ғоибона амалӣ мекунанд (тақсимоти баробари машғулиятҳо дар давоми ҳафта)

Фанҳои таълимӣ	Синфҳо		
	10	11	12
Забони модарӣ	1	1	1
Адабиёт	2	2	2
Забони русӣ	1	1	1
Забони хориҷӣ	1	1	1
Алифбои ниёгон			
Таърихи халқи тоҷик	0,5	0,5	0,5
Таърихи умумӣ	0,5	0,5	0,5
Асосҳои давлат ва ҳуқуқ			
Ҳуқуқи инсон	0,5	0,5	0,5
Математика			
Алгебра	2	2	2
Геометрия	1	1	1
Химия	0,5	0,5	0,5
Физика	0,5	0,5	0,5
Биология	0,5	0,5	0,5
Экология	0,5	0,5	0,5
География	0,5	0,5	0,5
Санъати тасвирӣ			
Мусиқӣ			
Нақша			
Технология (Таълими меҳнат)	0,5	0,5	0,5
Технологияи информатсионӣ	0,5	0,5	0,5
Ҷамъ	13		13
Бахши мактабӣ (машваратҳо, машғулиятҳои инфиродӣ ё гурӯҳӣ, машғулиятҳои интихобӣ)	1		1
Тӯлои умумии соатҳо дар 1 ҳафта	14	14	14

